

VAI TRÒ VÀ PHƯƠNG HƯỚNG HOẠT ĐỘNG CỦA NGÀNH TÍN DỤNG

LÂM VÕ HOÀNG

(Tóm tắt ý kiến phát biểu trong buổi hội thảo về HTXTD tại Trường Đại học Kinh tế TP.HCM)

Các HTXTD đang đứng trước một cuộc khủng hoảng nghiêm trọng, song chúng ta cũng không nên vì thế mà bi quan. Theo tôi, cuộc khủng hoảng này là một bài học lớn cho chúng ta trong quản lý kinh tế và trong bước đầu mở cửa giao lưu với nước ngoài. Tôi nói bài học lớn vì qua khó khăn mắt mắt này chúng ta sẽ vững vàng hơn, có kinh nghiệm hơn trong quản lý, kinh doanh. Hơn nữa, trong quan hệ với nước ngoài, nhất định ta sẽ không tránh khỏi những kẻ đầu cơ, lừa đảo, lai được bảo vệ bằng luật pháp đến tận chân răng, đòi hỏi chúng ta phải được chuẩn bị kỹ càng về mọi mặt.

Trước hết HTXTD ra đời nhằm đáp ứng nhu cầu về gửi tiền và vay vốn trong hoạt động kinh tế. Cơ chế ngân hàng của ta có sức ý quá lớn, nặng tính quan liêu bao cấp và chỉ chủ yếu đáp ứng vốn cho thành phần kinh tế quốc doanh. Trong bối cảnh nền kinh tế nhiều thành phần, khi mà các thành phần kinh tế ngoài quốc doanh phát triển mạnh mẽ, đòi hỏi về vốn rất lớn, việc cho ra đời các HTXTD là một ý đồ có tính chiến lược rất đúng, vì ngoài việc thu hút bớt tiền nhàn rỗi trong nhân dân để sử dụng cho vay, còn có tác dụng to lớn trong việc chống lạm phát. Có thể nói việc chống lạm phát khó có thể thành công nếu không có HTXTD. Hoạt động nở rộ của loại hình tổ chức tín dụng này còn góp phần hình thành trong chúng ta cung cách làm ăn tiên bộ, văn minh, tôi tạm gọi là "văn minh ngân hàng" trong tín dụng.

Nguyên nhân gây nên tình hình hiện nay của HTXTD chủ yếu có tính cách kinh tế vĩ mô. Đó là do sản xuất kinh doanh đình đốn, lưu thông phân phối không thông suốt, Nhà nước chi tập trung bao vệ sức mua của đồng tiền mà coi nhẹ việc lắng sức mua của xã hội nên kim hãm sự phát triển. Bên cạnh đó, tư duy của chúng ta vẫn còn vướng mắc: coi hợp tác xã tín dụng là "ngoại ngân hàng", như một đũa cõn ghè, từ đó không có biện pháp giúp đỡ hỗ trợ tích cực.

Sự khủng hoảng của HTXTD còn do phong cách, lề lối quản lý lạc hậu, yếu kém của chúng ta. Các thể chế chính sách của chúng ta còn

chưa phù hợp, không theo kịp những điều kiện thực tế. Vì như trong lĩnh vực tiền tệ tín dụng, chúng ta nói chuyện hoạt động của ngân hàng sang nền kinh tế thì trường cơ kế hoạch nhưng về mặt pháp chế, về mặt quản lý chúng ta chưa xác định được nó phải làm gì trong bối cảnh mới. Trong hoạt động tín dụng còn thiếu vắng luật ngân hàng. Bản thân Ngân hàng Nhà nước chưa nhận thức và phát huy hết chức năng quản lý nhà nước về mặt tiền tệ tín dụng và còn đang ở trong thế bị động lúng túng: Ngân hàng Nhà nước chưa trở thành một tổ chức chuyên môn thực hiện việc thanh tra, kiểm soát hoạt động của các ngân hàng và các HTXTD. Mặt khác các tổ chức chính quyền Thành phố nhiều khi lún sâu quá nhiều sang những lĩnh vực thuộc chuyên môn lẽ ra phải do Ngân hàng đảm nhận. Ủy ban nhân dân các cấp trong Thành phố còn thiếu sự nhất quán về vấn đề

HTXTD, ví dụ trong khi tuyên bố cần ngưng cấp giấy phép hoạt động cho thành lập HTXTD (nhằm khắc phục tình trạng ra đời quá tràn lan của loại hình tổ chức TD này) thì một số người có trách nhiệm lại ký giấy phép. Một số chế độ chính sách như tiền ký quỹ không trả lãi, chính sách thuế, việc không thực hiện chiết khấu cho các HTXTD cũng gây thêm khó khăn trong hoạt động của các

tổ chức TD này. Cũng phải nói thêm rằng các HTXTD khó có thể tránh khỏi phá sản nếu quyền lợi của chúng không được luật pháp bao vệ. Hiện nay đang có tình trạng các HTXTD bị giữ nợ, trì hoãn việc trả nợ nhưng không được xử lý nghiêm minh.

Đứng trước tình hình khủng hoảng này, chúng ta phải xác định đây là lúc cần tập trung sức để chữa cháy mà đã chữa cháy thì không phân biệt là nhà ai đang cháy. Khủng hoảng theo tôi, nếu không được ngăn chặn kịp thời sẽ có ảnh hưởng dây chuyền rất lớn. Do đó tôi nhấn mạnh: lúc này là lúc lấy của che thân chứ không phải lấy thân che của!

Cũng không nên nhân lúc khó khăn nghiêm trọng của HTXTD mà ta lại tìm cách bóp chết nó. Thực tế cuộc sống cho thấy không thể bỏ HTXTD mà phải nâng đỡ, giúp đỡ nó. Trước hết Ngân hàng phải giúp đỡ về vốn, nhà nước cần miễn giảm thuế cho các HTXTD một thời gian. Ngoài việc giúp đỡ về vốn tạo khả năng chi trả cho các HTXTD, Ngân hàng phải sử dụng công cụ thanh tra nhằm soát xét hoạt động của chúng, đưa các tổ chức này vào đúng quỹ đạo. Ngân hàng Nhà nước cần hướng dẫn cụ thể về các loại nghiệp vụ, cho vay, thế chấp ra sao, cần các thủ tục giấy tờ gì.

Về vấn đề đưa các HTXTD vào các Ngân hàng cổ phần thì phải căn cứ vào tình hình thực tế cụ thể. Nếu

nâng được các HTXTD thành Ngân hàng cổ phần thì rất tốt, nhưng chi nên tiến hành trên cơ sở các HTXTD tự nguyện, cần tránh tình trạng phải gò ép bởi lẽ tình hình hoạt động của các HTX không giống nhau (có đơn vị kinh doanh tốt, có đơn vị kinh doanh yếu kém...), cách tính toán vốn, thủ tục về sổ sách của chúng cũng khác nhau. Cần phải lưu ý thêm một thực tế là tá tiên hành lập Ngân

PHÁT TRIỂN KINH TẾ

hàng cổ phần trong khi chưa có điều lệ về loại hình tổ chức tín dụng này.

Cần phải xúc tiến thành lập Trung tâm thông tin rủi ro và Hiệp hội các HTXTD. Hiệp hội này là cầu nối giữa chính quyền với các HTXTD. Nó là nơi gặp gỡ trao đổi, thông báo tin tức cho nhau giữa các

HTXTD. Thông qua tổ chức này các HTXTD có thể phê bình, kiểm soát lẫn nhau, nêu các nguyện vọng của họ đối với chính quyền và đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao trình độ nghiệp vụ chuyên môn.

Về vấn đề hợp tác quốc tế đối với các HTXTD, chúng ta nên làm nhưng phải tiến hành hết sức thận

trọng, khoa học. Tuy nhiên để thành công trong lĩnh vực này, cần khắc phục tư tưởng thủ môn sau "lũy tre xanh".

LVH

(*) Tên bài do BBT đặt

XÂY DỰNG MÔ HÌNH HTX.TD TẠI TP. HỒ CHÍ MINH

PHẠM ĐĂNG NĂNG

Giám đốc TTTD.Q5

(Trích tham luận đọc trong cuộc hội thảo về HTXTD tổ chức tại Trường Đại học Kinh tế TP.HCM)

Trước hết, cho phép tôi trình bày sơ lược về tình hình HTXTD tại TP.Hồ Chí Minh thời gian qua.

Hiện nay, theo thống kê, tại TP.Hồ Chí Minh có 169 đơn vị HTXTD, gồm 86 HTXTD cấp Phường, 01 HTXTD cấp Quận và 08 Trung tâm Tín dụng có giấy phép chính thức của Ủy ban Nhân dân Thành phố và 12 Trung tâm Tín dụng chỉ có giấy phép của Quận (chưa được hợp thức hoá về mặt thủ tục), cùng với 62 HTXTD ở ngoại thành, đã huy động được số vốn hơn 160 tỷ đồng VN. Số tiền này là một con số không nhỏ, đã góp phần vào việc điều hoà tiền tệ trong TP.Hồ Chí Minh thời gian qua.

Nhìn lại 2 năm qua từ 1988 - 1989 trong lúc đất nước ta gặp nhiều khó khăn về tiền mặt, đại đa số dân chúng có tâm lý trữ kim, để bảo đảm chắc chắn hơn, họ chưa muốn dùng số tiền dự trữ đó đưa vào gửi Tín dụng. Việc gửi tiết kiệm ở các quỹ tiết kiệm của Ngân hàng Nhà nước chưa đáp ứng được yêu cầu về lãi suất, cũng như cung cách phục vụ chưa được tận tình. Do vậy, phong trào HTXTD ra đời và đã đáp ứng được yêu cầu đó của nhân dân, nên nhân dân đã không ngần ngại đem tiền dự trữ của mình gửi vào tín dụng ngoài Ngân hàng, làm cho lượng tiền tệ trong lưu thông được gia tăng và thuận lợi. Do đó nạn khan hiếm tiền mặt đã được giải quyết phần lớn và đã đáp ứng kịp thời cho một số đơn vị sản xuất kinh doanh ngoài quốc doanh, khắc phục được nạn thiếu tiền mặt ở các Ngân hàng, góp phần ổn định sản xuất và lưu thông hàng hoá được thuận lợi hơn, đồng thời làm giảm tỷ lệ lạm phát của Việt Nam, từ đó tạo được thế cân bằng về tiền tệ và tín dụng tại Thành phố ta.

Sự phát triển của HTXTD trong cung cách phục vụ đã làm thay đổi phần nào thái độ cửa quyền của các ngân hàng. Tuy nhiên sự ra đời của các tổ chức tín dụng đến mức ô ạt do Nhà nước chưa có một qui chế tổ chức kịp thời và phù hợp, dẫn đến tình trạng Quận, Huyện đều thành lập HTXTD không tuân thủ các yêu cầu

chung về tổ chức, nhân sự v.v... dẫn đến một số HTXTD làm ăn thua lỗ vì không có chuyên môn nghiệp vụ ngân hàng, đưa đến phá sản làm mất uy tín đối với người gửi tiền tại một số HTXTD và gây nên tình trạng khủng hoảng có tính chất dây chuyền, tạo tâm lý lo sợ cho những người gửi tiền tại các HTXTD.

Với những qui định không cụ thể và rõ ràng, các HTXTD, Trung tâm Tín dụng chưa được hợp thức hoá về việc thành lập của mình đã đi chệch hướng, không tôn trọng qui định về lãi suất của Ngân hàng Nhà nước, bằng nhiều hình thức, khiến cho các HTXTD làm ăn đúng qui cách bị thiệt thòi và ảnh hưởng.

Vì vậy việc chấn chỉnh kịp thời để xây dựng mô hình HTXTD, Trung tâm Tín dụng ngoài quốc doanh là điều rất cần thiết, phù hợp với nguyện vọng và yêu cầu của nhân dân, đưa phong trào HTXTD đi đúng hướng đáp ứng cho sự phát triển kinh tế nước nhà trong giai đoạn khó khăn về vốn và tiền mặt hiện nay. Để đáp ứng được yêu cầu trên, Nhà nước không chỉ kiểm tra, giám sát và quản lý bằng những biện pháp hành chính mà còn phải cụ thể hoá các qui chế tổ chức xây dựng một HTXTD đúng theo mô hình mới của các nước tiên tiến, trong khi chúng ta chưa thể cùng lúc thành lập các Ngân hàng cổ phần Quận và các chi nhánh.

Sau đây chúng tôi xin đề xuất vài ý kiến về xây dựng mô hình HTXTD, Trung tâm Tín dụng trong thời gian tới như sau :

- Củng cố và chỉnh đốn lại các Trung tâm Tín dụng ngoài quốc doanh để phục hồi sự tin nhiệm của nhân dân, phát huy hiệu lực quản lý chặt chẽ.

Muốn thực hiện được như vậy trước hết phải sàng lọc lại tất cả các HTXTD, phát huy cái tốt, khắc phục cái nhược điểm. Các HTXTD phải liên kết lại, mỗi Quận chỉ có một tổ chức Tín dụng chung, cùng một số Chi nhánh, để tạo thế liên hoàn dễ dàng hỗ trợ lẫn nhau, đồng thời trên TP có một văn phòng quản lý chung, do đó các Tín dụng trong Thành phố sẽ trở thành một hiệp hội của HTXTD.

Làm như vậy, việc chuyển từ HTXTD sang Ngân hàng cổ phần sẽ thực hiện được dễ dàng hơn.

Nói tóm lại, phương án chúng tôi đã trình bày trên đây rất phù hợp với hướng đổi mới của Ngân hàng về HTXTD trong công cuộc phục vụ cho việc phát triển kinh tế của Đảng và Nhà nước ta hiện nay nói chung, và nói riêng là rất thuận lợi cho việc tiến lên Ngân hàng cổ phần.

PDN

PHÁT TRIỂN KINH TẾ